

LARS KRUMLINDE

Från sällskapets Stockholmsår – några tillbakablickar

Viktor Rydberg-sällskapet bildades den 8 februari 1986 på initiativ av författaren och tidskriftredaktören Halvdan Renling. Det konstituerande mötet hölls i den praktfulla Tessinsalen i Stockholms stadsmuseum.

Skalden Renling, som blev vår förste ordförande, hade goda kontakter inte bara med muséets ledning utan även med dess vaktmästare. Genom deras tillmötesgående fick vi ibland hålla till i museilokalerna både vid sammankomsterna och när vi knåpade med utsändning av kallelser.

Det sistnämnda, rätt så omfattande, jobbet med pappersark och frimärken gillade Halvdan också att någon gång emellanåt klara av på ett kafé vid Centralstationen. Det hände att bordsgrannar, som storögt betraktat oss och undrat vad vi höll på med, av den vänlige Halvdan erbjöds att delta i verksamheten. Efter en kort stund fick vi på så sätt assistans av unga damer, som förtjust fnissande preparerade kuvert och vek papper av hjärtans lust.

Halvdan var en stimulerande kamrat och arbetsledare. Han besatt stor viljestyrka och målmedvetenhet innanför en excentrisk och älskvärt världsfrånvarande framtoning, och kombinationen gjorde honom till en mästare i att uppnå goda resultat under okonventionella former. Tack vare honom fick mötena och styrelsearbetet ett välgörande inslag av glad och oberäknelig improvisation mitt i all korrektheten. Man kunde också märka att han trivdes med ordföranderollen, så det var inte utan skäl vi en gång harangerade honom med ett Rydbergcitrat ur *Fädernas gudasaga*: "Halvdan

förde med skicklighet alla slags vapen. Men hans älsklingsvapen var klubban.”

Sällskapet arrangerade möten med föredrag i rydbergska ämnen och företog ibland utflykter i rydbergska miljöer. Bland föreläsarna under årens lopp kan exempelvis nämnas Hans Granlid, Harry Järv, Yngve Adolphson, Herman Stolpe, Lars Runsten, Örjan Lindberger, Björn Julén, Inga Sanner, Rune Håkansson, Jan Arvid Hellström, Mats Myrstener, Bo Grandien, Staffan Sjövall och Lars Furuland. Alla med sin minnesvärda egenart: den milt profetiske Granlid, den buttert vältalige Järv, den fyndige och fryntlige Stolpe, den av pedagogiskt ursinne glödande Sjövall...

Av utflykterna erinrar vi oss särskilt väl en bussresa till Jönköping 1988, då vi tillsammans med kamrater från Almqvistsällskapet studerade stadens diktarminnen, med Gunvor Eriksson och Lennart Enander som säkra ciceroner.

1987 började sällskapet ge ut tidskriften Veritas, där vi bland annat infört tidigare otryckta texter av Viktor Rydberg, Fredrik Böök, Örjan Lindberger, Bo Bergman, Björn Julén, Annsofi Lindberg, Sven Lagerstedt, Gunnar Gällmo, Bo Grandien, Gunnar Lundin och Lars O. Lundgren. Tack vare den diplomatiska Håkan Stockhaus fick vi 1996 tillstånd att publicera ett märkligt protokoll från grundandet av Svenska teosofiska samfundet, nedtecknat i Viktor Rydbergs hem hösten 1888.

Sällskapet var en av initiativtagarna till De litterära sällskapens samarbetsnämnd (DELS) och deltog i programserier som nämnden arrangerade på Skansen och på Författargården Lilla Hornsberg.

Inför hundraårsminnet av Rydbergs bortgång fungerade sällskapet som medredaktör för ett Rydbergsnummer av tidskriften Parnass samt för en serie Rydbergcitat i Svenska Dagbladet.

Representanter för sällskapet har vid flera tillfällen gästtat Gudmundsgillet i Jönköping och framträtt med föredrag där.

Kontakterna med Gillet och Rydbergsmuséet har särskilt vitaliserats genom att först Gunvor Eriksson och sedermera Elisabeth Lindqvist tillhört vår styrelse.

Sällskapet har i skilda sammanhang spritt kunskap om Viktor Rydberg i bildningscirklar, skolor, utställningar, bibliotek, kyrkor och läsgrupper.

I samarbete med förlaget Wiken och med ekonomiskt stöd från Svenska Akademien publicerade sällskapet 1993 den tidigare okända originalversionen av Rydbergs fornordiska gudaepos, *Sagan om svärdet*. Sällskapet deltog med framgång i saluförandet av utgåvan, bland annat vid "världens längsta bokbord" på Drottninggatan i Stockholm.

Sällskapets bibliotek med Rydbergiana, sammanställt genom donationer, har förvarats på Viktor Rydbergs gymnasium och där stått till medlemmarnas förfogande på vanlig kontorstid. Genom Annsofi Lindbergs samråd med gymnasiet erhöll sällskapet även en fungerande hemsida.

Som ordförande för sällskapet fungerade under Stockholmstiden Halvdan Renling (1986–1989), Lars Krumlinde (1989–2003), Ragnar Brandt (2003–2004) och Tomas Cramér (2004–2005). Under större delen av denna period var Gunnar Gällmo sällskapets sekreterare.

Våra finanser vårdades av Britten Kvist, Anders W. Mölleryd, Gunnar Lundin och Ulf Hellsing – lika generösa i sina arbetsinsatser som pliktskyldigt snåla i sin kassahantering.

* * *

Objektivt sett: vilka var sällskapets viktigaste arbetsresultat under dessa år? Tre saker, skulle jag tro.

Att vi tillsammans med DELS:s styrelse lyckades bevara Lilla Hornsberg som högkvarter för de litterära sällskapen. Särskilt Renling, Gällmo och Stockhaus gjorde starka insatser där.

Att vi fäste uppmärksamheten på Fredrik Bööks Rydbergsbiografi. Böök hade varit missnöjd med verket och inte velat publicera det i dess helhet, men på vårt initiativ framredigerade Gösta Löwendahl tre lysande kapitel, som vi lyckades placera i Parnass, i vår egen Veritas samt i Gudmundsgillet's årsbok. Böök var en trollkart som porträttör, och hans bild av Rydberg – enligt honom en av vårt lands allra största lyriker – är av utomordentligt intresse.

Att vi upptäckte och offentliggjorde den tidigare obekanta originalversionen av Rydbergs fornordiska gudaberättelse. Den säger mycket om Rydbergs stilideal, och vida mer tydligt än de övriga versionerna visar den hur nära diktaren ansluter sig till källorna och hur skickligt han sammanför dem i sitt eget mönster.

Subjektivt, då? Om en gammal ordförande tillåts bli en smula personlig – vilken del av jobbet har gett mig själv den starkaste upplevelsen?

Utan tvekan: att jag fått diskutera Rydbergs bestående verk med så många kloka och kunniga personer!

Uppsatsen är en bearbetad version av ett föredrag som hölls i arrangemang av Viktor Rydberg-sällskapet i Jönköping 6 februari 2006.